

ΘΕΑΤΡΟ

— *Θέατρο-θίασος Μ. Κοτοπούλη.* — *‘Ο έραστής τής κ. Βιντάλ.* — H. R. Lenorman: «*Στόν Ίσκιο τοῦ κακοῦ*».

Τὸ τέλος τοῦ περασμένου Δεκέμβρη καὶ τὸ μισὸ Γενάρη κράτησε τὸ πρόγραμμα τοῦ θιάσου Κοτοπούλη ἢ φάρασα «*‘Ο έραστής τής κ. Βιντάλ*», ἔργο ἀνάξιο καὶ γιὰ τὸν παραμικρότερο λόγο, ὅπου ὀργίασε σὲ παληατισμὸ — ὅπως πάντοτε — ὁ κ. Λογοθετίδης, εὐχαριστημένος ποὺ κατορθώνει ν’ ἀποσπάσει τὰ τόσο εὐκόλα χειροκροτήματα τῆς γαλαρίας, χωρὶς καμμιὰ τύψη καὶ χωρὶς κανένα ὄριο. Περνῶ γιὰ νὰ σταθοῦμε «*Στόν Ίσκιο τοῦ κακοῦ*» τοῦ Λενορμάν ἐνὸς ἀπὸ τοὺς πιδὸ χαρακτηριστικούς μαχητῆς τῆς γαλλικῆς *avant-garde*. Τὸ ἔργο αὐτὸ εἶναι χωρὶς καμμιὰ ἀμφιβολία τὸ πιδὸ ἀδύνατό του, χωρὶς δραματικὴ δράση, ἀπλῶς διαλογικὸ, ρηχὸ καὶ σὲ μεριῆς κουραστικὸ. Δὲν ἔχει οὔτε τὴν ἀνατριχίλα τῆς φρικιαστικῆς σχολῆς (*grand-guignol*), οὔτε τὴ λεπτὴ μὰ καθαρὰ δραματικὴ συγκίνηση τοῦ ἐξελιγμένου *Kammerspiel*, οὔτε τὴν περισσότερο πνευματικὴ νὰ ποῦμε ἀνάταση τῆς ἀρχαίας τραγωδίας, μὰ οὔτε ἐκεῖνο τὸ λεπτὸ ψυχολογημένο δραματικὸ στοιχεῖο (δράση καὶ διάλογος) ποὺ χαρακτηρίζει τὸ ἔργο τῆς γαλλικῆς πρωτοπορίας. Διαφέρει ἀκόμα κ’ ἀπὸ τὰλλα ἔργα του («*Simoun*», «*Une vie secrète*», κτλ.) γιὰ νὰ μοιάσει, στὴν ἀντιθεατρικότητα τουλάχιστον, μὲ τὸ «*Le temps est un songe*», ποὺ ἀνέβασε ἄλλοτε ὁ θίασος Τέχνης.

‘Ο συγγραφέας βάζει «*Στόν Ίσκιο τοῦ κακοῦ*» τὸ διοικητὴ μιάς ἀποικίας νὰ σπέρνει δεξιὰ κ’ ἀριστερὰ τὴν ἀδικία, τιμωρόντας ἀλόγητα τοὺς ἀθώους καὶ δικαιώνοντας τοὺς ἀδίκους. ‘Ως τὴν τρίτην πράξιν δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβει τὴν μονομανία του αὐτῆ, ὅταν ξαφνικὰ μαθαίνει σὰ δικαιολογία τῆς παράκρουσης, ὅτι ὁ διοικητῆς αὐτὸς ὑπῆρξε κάποτε θῦμα ἀδικίας κ’ ἀπὸ τότε ἔταξε τὴ ζωὴ του στὴν ἐξυπηρέτησή της. Πρόκειται δηλαδὴ γιὰ μιὰ καθαρὰ παθολογικὴ κατάσταση, ποὺ ὁ συγγραφέας ζητᾷ νὰ τὴν κάνει γενικὴ ἀρχή, σύμβολο: Ἀπὸ τὸν διάλογο μαθαίνουμε ξαφνικὰ, πῶς ὁ συγγραφέας — μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ κάποιοι μαῦροι, ποὺ βασανίστηκε ὅταν εἶταν ἀθῶος, δικαιώνεται ὅταν σκοτᾷναι μιὰ ἀθῶα λευκὴ — ἐπιμένει νὰ

βγάλει σὰ γενικὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἀδικία εἶναι ἡ πρωταρχή, ὁ φυσικὸς νόμος, ποὺ κυβερνάει τὸν κόσμον τοῦτο, κ’ ὅτι γιὰ νὰ ὑπάρχει ἡ δικαιοσύνη πρέπει νὰ προσφέρει κάθε τόσο ἐξιλαστήρια ἀθῶα θύματα στὸν Μολῶχ τῆς ἀδικίας. Κ’ ὅλα αὐτὰ τὰ μαθαίνουμε χωρὶς δραματικὴ δράση, ἀπὸ τὸ κουβεντολόι, εὐστροφα βέβαια ἀλλὰ χωρὶς καμμιὰ θεατρικότητα, ξερὰ, διαλογικὰ, μαρμαρωμένα.

Ὁ Λενορμάν εἶναι ξεχωριστὸς ἀνάμεσα στοὺς πρωτοπόρους συγγραφεῖς τοῦ νεογαλλικοῦ θεάτρου ὄχι βέβαια γι’ αὐτὴ τὴν ἰδιοτυπία, ποὺ τὸν διακρίνει «*Στόν Ίσκιο τοῦ κακοῦ*» καὶ ποὺ δὲ μπορεῖ βέβαια νὰ καταλογιστεῖ στὸ ἐνεργητικὸ του, ἀπὸ τὴν καθαρὰ θεατρικὴ ἀποψη τουλάχιστο. Ἐχει ἔργα μὲ ἀληθινὴ ψυχολογικὴ βάση, περισσότερο θεατρικὰ καὶ καλογραμμένα σὰν τὰ «*L’ homme et ses fantômes*», «*Les ratés*», «*La dent rouge*», «*Simoun*», «*L’ armée secrète*», κ.τ.λ. ποὺ δίκαια τὸν ἔχουν ἀνεβάσει στὴ συνειδηση τοῦ διανοούμενου παριζιάνικου κοινοῦ καὶ τὸν κατέταξαν στὸ πλάι τῶν καλλίτερων πρωτοπόρων σὰν τοὺς J. J. Bernard, Simon Gantillon (τοῦ συγγραφέα τοῦ «*Cyclone*», καὶ τῆς θαυμαστῆς «*Maya*», ποὺ βλέπομε νὰ ρεκλαμάρεται ἕνα χρόνον τώρα ἀπὸ τὸ θίασο Κυβέλης), Victor Pellerin, André Obey κτλ.

Ἡ κ. Μαρίκα Κοτοπούλη θὰ μπορούσε νὰ διαλέξει ἕνα ἄλλο ἔργο τοῦ ἰδιοῦ συγγραφέα, χωρὶς νὰ χάσει τίποτα. Πρέπει ὅμως νὰ καταλογίσουμε στὸ ἐνεργητικὸ τῆς τὸ ἀνέβασμα τοῦ «*Στόν Ίσκιο τοῦ κακοῦ*» καὶ νὰ ἐπαινέσωμε τοὺς ἠθοποιούς, ποὺ πῆραν à coeur τοὺς ρόλους τους κ’ εἶταν ὅλοι — ποιοὺς λίγο, ποιοὺς περισσότερο — μελετημένοι κ’ εὐσυνειδητοί. Ἡ σκηνοθεσία ἀπλή, καὶ μὲ κάποια σχετικὴ ὑποβλητικότητα θ’ ἀδικιόταν φοβερὰ ἂν θέλαμε νὰ τὴν παραβάλομε μὲ τὴ σκηνοθεσία τοῦ Gaston Baty, ποὺ μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶχε φτιάξει ἀντὶ γι’ αὐλαῖα ἕνα παραπέτασμα ἀπὸ ξερὰ χόρτα τῶν τροπικῶν κ’ ἔμπαζε ἀμέσως τὸ θεατὴ στὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ ἔργου. Παρ’ ὅλη τὴν ἐξαιρετικὴ σκηνοθεσία ὅμως τὸ ἔργο δὲν κράτησε οὔτε στὸ Παρίσι. Οὔτε ὁ Baty, οὔτε ὁ ἀθηντικὸς μαῦρος ποὺ ἔπαιζε τὸ ρόλον τοῦ μαῦρου πρωταγωνιστῆ, μπόρεσαν νὰ σώσουν τὸ ἔργο. Ἐπειτα ἀπ’ αὐτὰ ἡ κ. Μ. Κοτοπούλη δὲν ἔπρεπε νὰ ναι αἰσιόδοξη ὅτι τὸ ἔργο θὰ «*τραβήξει σειρὰ*» στὸν τόπον μας, πράγμα ποὺ μὲ πείθει, ὅτι ἡ κ. Μαρίκα διάλεξε τὸ ἔργο ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὴ σοβαρὴ Τέχνη, ἀδιάφορο ἂν δὲν ἐπέτυχε ἐξαιρετικὰ στὴν ἐκλογή.